

รายงานผลการดำเนินโครงการ
**โครงการยกระดับสมรรถนะนักศึกษา
 และศิษย์เก่าหลักสูตรศิลปศึกษาและหลักสูตรทัศนศิลป์
 ประจำปี 2566**

Master class: Contemporary Sculpture in metal and clay

ภายใต้โครงการแผนงานยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

ผู้รับผิดชอบโครงการ

กองวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานอธิการบดี

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คำนำ

โครงการยกระดับสมรรถนะนักศึกษาและศิษย์เก่าหลักสูตรศิลปศึกษาและหลักสูตรทัศนศิลป์ ประจำปี 2566 (The Master Class : Contemporary Sculpture in Metal and Clay) นี้ จัดทำขึ้นโดยกองวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานอธิการบดี ร่วมกับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษาและหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อเป็นการยกระดับองค์ความรู้และทักษะ (Upskill) ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมให้กับนักศึกษา ศิษย์เก่าและครูศิลปะในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ได้รับองค์ความรู้ทางศิลปะที่มีความหลากหลาย ทันสมัยและมีความเป็นสากล สามารถนำไปต่อยอดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของตนเองและนำองค์ความรู้ ไปประยุกต์ใช้กับชิ้นงานหรืองานวิจัยของตนเอง โดยได้เชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านประติมากรรม Mr. Roberto Giordani ศิลปินผู้เชี่ยวชาญด้านประติมากรรม จากประเทศอิตาลี และอาจารย์เดช นานกลาง ศิลปินมรดกอีสาน สาขาทัศนศิลป์ ด้านประติมากรรม เพื่อเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ ตั้งแต่วันที่ 17 - 21 กรกฎาคม 2566

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษาและหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ และกองวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานอธิการบดี ขอขอบคุณหน่วยงานต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่ให้การสนับสนุนบุคลากร อุปกรณ์และให้ข้อเสนอแนะ ทำให้การดำเนินโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายครบถ้วนทุกประการ ส่งผลให้นักศึกษา ศิษย์เก่าและผู้เข้าร่วมการอบรมได้รับความรู้ทางศิลปะที่หลากหลาย และประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานกับศิลปินผู้ทรงคุณวุฒิ และมีแนวทางในการพัฒนาผลงานศิลปะของตนเอง

คณะกรรมการดำเนินงาน
เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2566

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ชื่อโครงการ	3
1.2 งบประมาณ	3
1.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบ	3
1.4 ความเชื่อมโยงกับแผน	3
1.5 หลักการและเหตุผล	3
1.6 วัตถุประสงค์	4
1.7 เป้าหมายของตัวชี้วัดความสำเร็จ	5
1.8 กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับประโยชน์	5
1.9 พื้นที่ดำเนินการ	5
บทที่ 2 รายละเอียดการดำเนินงาน	
2.1 กิจกรรมที่ดำเนินการ	6
2.2 ผลผลิตและผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Output and outcome)	14
2.3 หน่วยงาน/เครือข่ายที่ร่วมดำเนินโครงการ	14
บทที่ 3 สรุปผลการดำเนินงาน	
3.1 สรุปผลการดำเนินงาน	15
3.2 ปัญหาอุปสรรค	15
3.3 ข้อเสนอแนะ	15

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ชื่อโครงการ

โครงการยกระดับสมรรถนะนักศึกษาและศิษย์เก่าหลักสูตรศิลปศึกษาและหลักสูตรทัศนศิลป์ ประจำปี 2566

1.2 งบประมาณ

286,000 บาท (สองแสนแปดหมื่นหกพันบาทถ้วน)

1.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ผู้รับผิดชอบ นางสาวดลยา เพ็ชรดี
กองวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานอธิการบดี

ผู้รับผิดชอบ ดร.สักรินทร์ อินทรวงค์
หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.4 โปรตรับความเชื่อมโยงกับแผนในระดับต่างๆ

- 1.4.1 แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (พ.ศ. 2566-2570)
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาและพัฒนาสมรรถนะคนทุกช่วงวัย
- 1.4.2 แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)
ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับคุณภาพการศึกษา
- 1.4.3 โครงการร่วม/โครงการบริบท ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566
8. โครงการบริบทตามยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

1.5 หลักการและเหตุผล

กองวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานอธิการบดี เป็นหน่วยงานสนับสนุนด้านการต่างประเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับนานาชาติ ตลอดจนการพัฒนามหาวิทยาลัยสู่ความเป็นสากลและความเป็นนานาชาติ เพื่อเป็นการตอบโจทยยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาและพัฒนาสมรรถนะคนทุกช่วงวัย โดยมุ่งพัฒนาให้บัณฑิตมีสมรรถนะที่สอดคล้องในศตวรรษที่ 21 กองวิเทศสัมพันธ์ ร่วมกับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา และหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ ได้เล็งเห็นความสำคัญในการยกระดับองค์ความรู้และทักษะ (Upskill) ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมให้กับนักศึกษา ศิษย์เก่าและครูศิลปะในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ได้รับองค์ความรู้ทางศิลปะ

ที่มีความหลากหลาย ทันสมัย และมีความเป็นสากล สามารถนำไปต่อยอดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของตนเองและนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้กับชิ้นงานหรืองานวิจัยของตนเองได้ นอกจากนี้ ทางหลักสูตรฯ ยังมีนโยบายสนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษาในหลักสูตร รวมถึงศิษย์เก่าเข้าร่วมอบรม สัมมนาด้านศิลปะ ซึ่งจัดขึ้นโดยทางหลักสูตรฯ หน่วยงานภายในและภายนอก ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

ในโอกาสที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีอายุครบ 100 ปี ในปี พ.ศ.2566 โดยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ทางหลักสูตรศิลปศึกษาและหลักสูตรทัศนศิลป์ ได้ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถจนได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา รวมถึงประกอบอาชีพศิลปิน นักออกแบบ ฯลฯ เป็นจำนวนมาก ดังนั้นเพื่อเป็นการเฉลิมฉลอง ในวาระครบรอบ 100 ปี กองวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานอธิการบดี ร่วมกับหลักสูตรศิลปศึกษาและหลักสูตรทัศนศิลป์ จึงจัดโครงการยกระดับสมรรถนะนักศึกษาและศิษย์เก่าหลักสูตรศิลปศึกษาและหลักสูตรทัศนศิลป์ ประจำปี 2566 ตลอดจนครูศิลปะในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นความเข้มแข็งของวงการศิลปศึกษาและวงการศิลปกรรมที่ทั้งสองหลักสูตรร่วมกันผลิตบัณฑิตและขับเคลื่อนวงวิชาการศิลปะตลอดระยะเวลา 100 ปีที่ผ่านมา

สำหรับโครงการดังกล่าว จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับองค์ความรู้และทักษะการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมให้กับนักศึกษารวมถึงศิษย์เก่าหลักสูตรศิลปศึกษาและหลักสูตรทัศนศิลป์และครูศิลปะให้สูงขึ้น และเพื่อให้นักศึกษา ศิษย์เก่าตลอดจนครูศิลปะที่เข้าร่วมโครงการได้นำความรู้ และประสบการณ์ศิลปะที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการสอนและงานสร้างสรรค์ของตนต่อไปในอนาคต โดยโครงการนี้มีวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิด้านประติมากรรม MR.ROBERTO GIORDANI ศิลปินผู้เชี่ยวชาญด้านประติมากรรม จากประเทศอิตาลี และนายเดช นานกลาง ซึ่งเป็นศิลปินมรดกอีสาน สาขาทัศนศิลป์ ด้านประติมากรรม เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ตลอดโครงการ ซึ่งกิจกรรมภายในโครงการ แบ่งเป็นการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และการแสดงผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นจากกระบวนการอบรมสัมมนาในรูปแบบนิทรรศการศิลปะ

1.6 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.6.1 เพื่อยกระดับองค์ความรู้และทักษะ (Upskill) การสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมให้กับนักศึกษารวมถึงศิษย์เก่าหลักสูตรศิลปศึกษาและหลักสูตรทัศนศิลป์ให้สูงขึ้น เพื่อให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องในศตวรรษที่ 21

1.6.2 เพื่อบริการวิชาการ ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านประติมากรรม สู่กลุ่มเป้าหมายและเผยแพร่ผลงานศิลปะในรูปแบบนิทรรศการสู่สาธารณชน เนื่องในโอกาส 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

1.6.3 เพื่อให้นักศึกษาและศิษย์เก่านำความรู้ และประสบการณ์ศิลปะที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการสอนและงานสร้างสรรค์ของตนต่อไปในอนาคต

1.7 เป้าหมายของตัวชี้วัดความสำเร็จ

รายการ	หน่วยนับ	ค่าเป้าหมาย	ผลลัพธ์	ผลการดำเนินงาน
1. การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านปะติมากรรม	ครั้ง	1	1	บรรลุ
2. การจัดนิทรรศการเพื่อแสดงผลงานของนักเรียนและศิษย์เก่า	ครั้ง	1	1	บรรลุ
3. จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ (ร้อยละ 80 ของกลุ่มเป้าหมาย)	คน	100	120	บรรลุ
4. ระดับคะแนนความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ	คะแนน	ไม่น้อยกว่า 4	4.72	บรรลุ

1.8 กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับประโยชน์

1. นักศึกษาและศิษย์เก่าหลักสูตรศิลปศึกษาและทัศนศิลป์ที่เข้าร่วมโครงการได้นำความรู้ และประสบการณ์ศิลปะที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการสอนและงานสร้างสรรค์ของตนต่อไปในอนาคต

2. นักศึกษาและศิษย์เก่าหลักสูตรศิลปศึกษาและทัศนศิลป์ที่เข้าร่วมโครงการได้เผยแพร่ผลงานศิลปะที่สร้างสรรค์จากโครงการอบรมสัมมนาในรูปแบบนิทรรศการสู่สาธารณชน เนื่องในโอกาส 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

1.9 พื้นที่ดำเนินการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา 340 ถนนสุรนารายณ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000

บทที่ 2

รายละเอียดการดำเนินงาน

2.1 กิจกรรมที่ดำเนินการ

กิจกรรมภายใต้โครงการการมีทั้งสิ้น 2 กิจกรรม รายละเอียด ดังนี้

2.1.1 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านประติมากรรม ระหว่างวันที่ 17 - 21 กรกฎาคม 2566 ณ ห้องประชุม สระบัว อาคาร 35

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา และหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ ร่วมกับกองวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานอธิการบดี ได้จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ ระหว่างวันที่ 17 - 21 กรกฎาคม 2566 ณ ห้องประชุมสระบัว อาคาร 35 เพื่อให้ความรู้และเทคนิคการผลิตผลงานประติมากรรมให้กับผู้เข้าอบรมที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของโครงการ ได้แก่ นักศึกษา ศิษย์เก่า คุณครูและนักเรียนในจังหวัดนครราชสีมา รวมถึงบุคคลทั่วไปที่สนใจ โดยผู้เข้าอบรมได้มีส่วนร่วมกับการผลิตผลงานประติมากรรม โดยได้รับเกียรติจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อานรรต ใจสำราญ เป็นประธานในพิธีเปิด และมอบโอวาทให้กับผู้เข้าร่วมอบรม

การอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ มีวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิด้านประติมากรรมถ่ายทอดความรู้ จำนวน 2 ท่าน ที่มาบรรยายและให้ความรู้แก่ผู้เข้าอบรมตลอดโครงการ คือ MR.ROBERTO GIORDANI ศิลปินผู้เชี่ยวชาญด้านประติมากรรมโลหะ จากประเทศอิตาลี และอาจารย์เดช นานกลาง ซึ่งเป็นศิลปินมรดกอีสาน สาขาทัศนศิลป์

ทางหลักสูตรฯ ได้เล็งเห็นความสำคัญในการยกระดับองค์ความรู้และทักษะ (Upskill) ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมให้กับนักศึกษา ศิษย์เก่าและครูศิลปะในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ได้รับองค์ความรู้ทางศิลปะที่มีความหลากหลาย ทันสมัย และมีความเป็นสากล รวมถึงการนำประติมากรรมโลหะและดินด้านเกวียนที่ถือว่าเป็นของดีเมืองโคราชมาผสมผสานให้เกิดชิ้นงานที่ทำร่วมกันระหว่างวิทยากร และผู้เข้าร่วมอบรมทำให้เกินแรงบันดาลใจและความภูมิใจในการได้มีส่วนร่วมในผลงานชิ้นนี้ นอกจากนี้ ผู้เข้าอบรมยังได้ผลิตชิ้นงานทั้งงานโลหะและงานดิน และนำไปแสดงผลงานในนิทรรศการงานศิลปะต่อไป ทั้งนี้ เพื่อถือเป็นการร่วมเฉลิมฉลองในโอกาสที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีอายุครบ 100 ปี ในปี พ.ศ.2566

การจัดอบรมครั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 120 คน คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา 81 คน ศิษย์เก่า ครูศิลปะในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา และบุคคลทั่วไปที่สนใจ จำนวน 39 คน และบุคลากรของมหาวิทยาลัย จำนวน 4 คน

ภาพพิธีเปิดและกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ
วันที่ 17 กรกฎาคม 2566

พิธีเปิดโครงการ วันที่ 17 กรกฎาคม 2566

ภาพกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ ระหว่างวันที่ 17 - 21 กรกฎาคม 2566

การขึ้นแบบปะติมากรรมโดยใช้กระดาษชานอ้อย

ภาพกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ ระหว่างวันที่ 17 - 21 กรกฎาคม 2566

วิทยากรแนะนำและการวัดขนาดแบบร่างเพื่อขึ้นรูปงานโลหะ และขนาดงานปั้นที่จะนำมาประกอบชิ้นงาน

ภาพกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ ระหว่างวันที่ 17 - 21 กรกฎาคม 2566

การนำเสนอชิ้นงานในวันสุดท้ายของการอบรมเชิงปฏิบัติการและมอบใบประกาศนียบัตร

ภาพกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ ระหว่างวันที่ 17 - 21 กรกฎาคม 2566

การนำเสนอชิ้นงานในวันสุดท้ายของการอบรมเชิงปฏิบัติการและมอบใบประกาศนียบัตร

2.1.2 การจัดนิทรรศการเพื่อแสดงผลงาน

การจัดแสดงผลงานประติมากรรมของผู้เข้าร่วมโครงการ โดยผลงานของผู้เข้าร่วมโครงการได้ถูกจัดแสดงในหอศิลป์กรุงเทพ อ.โชคชัย และนิทรรศการชั่วคราว ณ ลานกิจกรรมชั้น G ศูนย์การค้าเทอร์มินอล 21 โคราช ระหว่างวันที่ 18 - 19 สิงหาคม 2566

จัดแสดงผลงานในหอศิลป์กรุงเทพ อ.โชคชัย

จัดแสดงผลงาน

2.2 ผลผลิตและผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Output and outcome)

รายการ	หน่วยนับ	ค่าเป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน
1. การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านปะติมากรรม	ครั้ง	1	1
2. การจัดนิทรรศการเพื่อแสดงผลงานของนักเรียนและศิษย์เก่า	ครั้ง	1	1
3. จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ (ร้อยละ 80 ของกลุ่มเป้าหมาย)	คน	100	120
4. ระดับคะแนนความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ	คะแนน	ไม่น้อยกว่า 4	4.72

2.3 หน่วยงาน/เครือข่ายที่ร่วมดำเนินโครงการ

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษาและหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์
กองวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานอธิการบดี และภาคีเครือข่ายโรงเรียนภายในจังหวัดนครราชสีมา

บทที่ 3 สรุปผลการดำเนินงาน

3.1 สรุปผล

1. มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านปะติมากรรม 1 ครั้ง
2. มีการจัดนิทรรศการเพื่อแสดงผลงานของนักเรียนและศิษย์เก่า 1 ครั้ง
3. มีผู้เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 100 ของกลุ่มเป้าหมาย
4. ระดับความพึงพอใจของผุ้เข้าร่วมโครงการ 4.72

สรุปในภาพรวมของการดำเนินโครงการ (ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ)

โครงการยกระดับสมรรถนะนักศึกษาและศิษย์เก่าหลักสูตรศิลปศึกษาและหลักสูตรทัศนศิลป์ ประจำปี 2566 (Master class: Contemporary Sculpture in metal and clay) เป็นโครงการที่ดำเนินกิจกรรมผ่าน 2 กิจกรรม ดังนี้ (1) การอบรมเชิงปฏิบัติการด้านปะติมากรรม จำนวน 5 วัน และ (2) การจัดนิทรรศการเพื่อแสดงผลงานของนักเรียนและศิษย์เก่า ซึ่งเป็นโครงการที่ทำให้ศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ศิษย์เก่า ครูศิลปะในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา และบุคคลทั่วไปที่สมัครเข้าร่วมโครงการ ได้รับองค์ความรู้ใหม่ๆ เกิดแรงบันดาลใจในการนำปะติมากรรมที่มีความแตกต่างมาผสมผสาน อันจะก่อให้เกิดการประยุกต์ความรู้ในการนำมาใช้ในชิ้นงานของตนเอง หรือนำองค์ความรู้ไปถ่ายทอดให้กับนักเรียนในโรงเรียนที่ครูศิลปะสังกัดอยู่ นอกจากนี้ นักเรียนและบุคคลทั่วไปที่ได้เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการ จะสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบการตัดสินใจในการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาต่อไปได้

การเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในงานปะติมากรรมโลหะ ซึ่งเป็นชาวต่างชาติ และวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญงานดินด้านเกวียนและเป็นศิลปินมรดกอีสาน ทำให้เกิดการผสมผสานทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานในอนาคตต่อไป และเป็นการยกระดับงานศิลปะสู่สากล

3.3 ปัญหาอุปสรรค/ข้อเสนอแนะ

1. ระยะเวลาในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ 5 วัน มีผลกับภาระงานของผู้เข้าร่วมอบรม
2. การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับผู้เข้าอบรมจำนวนมากอาจจะทำให้วิทยากรตอบคำถามหรือให้ข้อเสนอแนะเป็นรายบุคคลไม่ทั่วถึง

